

ยุทธภูมิ เกียรติอุ้มสม 2554: การใช้ประโยชน์พื้นที่อาศัยของนกกก (*Buceros bicornis* Linnaeus, 1758) และนกเงือกกรมช้าง (*Aceros undulatus* (Shaw) 1881) ด้วยเครื่องส่งสัญญาณวิทยุติดตามตัวสัตว์ผ่านดาวเทียม ในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัด นครราชสีมา ปรินญาวิทยาสาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาศาสตร์ชีวภาพป่าไม้) สาขา วิทยาศาสตร์ชีวภาพป่าไม้ ภาควิชาชีววิทยาป่าไม้ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิจักขณ์ นิยม, Ph.D. 70 หน้า

การนำเครื่องส่งสัญญาณวิทยุติดตามตัวสัตว์ผ่านดาวเทียม (Platform Transmitter Terminals: PTTs) ติดไปกับนกกก 2 ตัว และนกเงือกกรมช้าง 2 ตัว ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามการใช้ประโยชน์พื้นที่อาศัยของนกเงือกทั้งสองชนิด ดำเนินการศึกษา ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2552 ถึงเดือนธันวาคม 2553 โดยนำตำแหน่งที่ได้รับ ไปวิเคราะห์หา ขนาดพื้นที่อาศัย และแผนที่การกระจายจากความสัมพันธ์กับปัจจัยแวดล้อมด้วยวิธี Maximum Entropy

ผลการศึกษาพบว่าขนาดพื้นที่อาศัยของนกกกตัวเต็มวัยมีขนาดเล็กกว่านกเงือกกรมช้าง ตัวเต็มวัย นกชนิดเดียวกันมีการหาอาหารชนิดและบริเวณเดียวกัน ในฤดูผสมพันธุ์ ดังนั้นการ ซ้อนทับของพื้นที่อาศัยในฤดูผสมพันธุ์จึงมากกว่านอกฤดูผสมพันธุ์ การเคลื่อนที่ของนกเงือกทั้งสองชนิดในฤดูผสมพันธุ์มีการเคลื่อนที่น้อยกว่านอกฤดูผสมพันธุ์ โดยเดือนเมษายนและเดือน พฤษภาคมเป็นเดือนที่มีการเคลื่อนที่น้อยที่สุด เพราะนกเงือกตัวผู้ต้องนำอาหารมาป้อนแก่ลูกนก บ่อยขึ้นเมื่อลูกนกเติบโตขึ้น จึงเดินทางหากินสั้นลง ป่าดิบแล้งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปรากฏของ นกเงือกทั้งสองชนิดมากที่สุดในวิธี Maximum Entropy แต่นกกกมีการใช้ประโยชน์ชนิดป่าที่ ค่อนข้างหลากหลายกว่านกเงือกกรมช้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2=159.14$, $n=8$, $P\text{-Value} < 0.05$)

การใช้ PTTs สามารถติดตามการใช้ประโยชน์พื้นที่อาศัยของนกเงือกทั้งสองชนิดได้ ตลอดทั้งปี ซึ่งจากขนาดพื้นที่อาศัยและแผนที่พื้นที่ที่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัยของนกเงือกทั้งสอง ชนิดที่ได้จากการติดตามสัญญาณนกเงือก สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและป้องกัน พื้นที่เพื่อการอนุรักษ์นกเงือกต่อไปในอนาคต

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก